

NOVINE

SLOVENSKE KRAJINE

Naročnina na 1/4 leta 5 Din., na posamezni naslov 6:25 Din. V inozemstvo mesečno 6 Din. Od 1. julija doma 6 Din. več, v inozemstvo 12 Din. več. Doma se lahko v blagi plača.

IZHAJAJO VSAKO NEDELO.

Uredništvo i uprava M. SOBOTA, Križova ul. 4.

Cena oglasov: Cela stran 800 Din., mali oglas do 35 reči 10 Din., više vsaka reč 1 Din. Med tekstom so oglasi 15% dražji. — Popust od 5—50%. — Pošt. ček. pol. št. 11.806.

Iz Slomškovih spisov.

„Ščemo, naj bi slovenska reč slovela, imela čast med narodi, našimi sosedi: sami jo prvi spoštujemo, ne telko v praznih rečah i malovrednom kreganju, liki v djanji i slavnem slovenskom obnašanji. Materina reč nam bodi navadna v naših družbah i pri veselica; na izprehodi kak doma naj se materina reč čuje i slavi. Tak bodo pošteni tühinci našo slovensko reč spoštivali, če spoznajo, da jo mi prvi spoštujemo.

Držimo se z obema rokama slovenščine, skrbimo za njeno čast! Jezik je najlepši telovni dar boži.

Oh, dosta se najde Slovincov, ki se svojega materinoga jezika celó sramujejo pa ne pomislijo, da je pregrešno, se svojega jezika sramovati, ga tajiti ali celó pozabiti.

Slovenski jezik samo tisti malo časti, ki sveta ne pozna i ne ve, kakši ljudje živijo po sveti.

Što svoj materni jezik zavrže i ga pozabi, zapusti, tisti je podoben zmešanom pijanci, ki zlát v blato potepta i ne ve, kakšo škodo si dela.

Oj, lübi, lepi i pošteni slovenski jezik, s šterim sem ob prvím svojo lübeznivo mamo i dobroga očó zvao, v šterom so me moja mati včili Bogá spoznati, v šterom sem ob prvím svojega Stvoritelja častio — tebé ščem, kak najdragši spomin svojih pokojnih starišov, zahválno spoštovati i ohraniti. Za tvojo čast i lepoto po pameti, kelko premorem skrbeti. V slovenskom jeziki svoje lübe brate i sestre, Slovence, najrajši včiti; želim kak zahvalen sin svoje lübe matere, naj tüdi moja zadnja reč slovenska bo, kak je tüdi moja prva reč slovenska bila. Tüdi vsaki pošteni Slovenec ravno to želo; mislim, da želite tüdi vi.

Ne bodi vas teda sram, da ste Slovenci! To naj bo vaša čast! Prijatelj, ne pozabimo, da smo Slovenci!“ (Drobtinice za leto 1862.)

V zadnjih petih številkah Novin je popisano na kratko Slomšekovo življenje i delo. Videli smo, da je velki slovenski püšpek Anton Martin Slomšek ne skrbo samo za düševno zveličanje svoje püšpekije — té velki Slovenec je bio več, būdio je ves svoj narod s pisanov rečjov. Bio je zaistino „učitelj slovenskega naroda“. (A. Medved, A. M. Slomšek str. 132), kakših je malo! Najlepše vidimo v gornjem spisu, kak goreče je būdio slovensko čütenje i mišljenje v svojem narodi. Zato se nam vidi najlepše, da dokončamo njegov življenjepis s temi njegovimi rečmi, štere smo gori objavili.

Premeščenih je iz Ljubljane v jüžne kraje naše države več starejših profesorov, ki so dobro znani po svojem znanstvenom deli. Neštérni pa so vpokojeni ali odpüšćeni iz državne službe. Već gimnazij v našoj banovini je dobilo nove ravnatele.

Grdo delo.

Poslúšajte istinsko dogodbo iz naše Krajine. So takša gospoda tüdi po naših vesnicaj, ki rada po krčmáj sedijo pa si kaj „čednoga“ pogučävlejo. Od vseh vetrov spridejo vküper, negda so bili različnoga mišljenja i različne vzgoje — pa pri kupici se vsi sprijaznijo, zedinijo v vsem. Tak se je tüdi v našoj vési zgodilo. Eden gospod je hodo iz sósedne vési v krčmo v našo véš. Gospoda so dugo v noč meli návado posedati, pa je tisti gospod z mustáćami ali z brki bio prisiljeni iti kesno v tmici domo.

Med tem se je po sveti dosta novoga zgodilo. Tüdi v našo véš se je kaj čülo. Góspoda so takše novine po večeráj mlela pa so si mislila: „tam po sveti telko delajo gospoda — zakaj ešće mi ne bi? Zaslüge si trbe spraviti!“ Eden gospod je meo očále pa se je tak znao s konjom pa z dvema potáćoma pelati, kak šárkan, tak, ka je včási tüdi lüdi podirao. Zdaj trbe ešće nekaj povedati. V našoj vési je nekaj, ka nega v vsakšoj, bár v našoj Krajini ne: v ednom mestí so se zbirali kmećki dećki, v drugom pa inašje, loška gospoda pa neštérni dećki, štari so bole „naprej“. Té gospod z očáli je prle med právimí dećki bio, sledkar je pa med „ove“ zavdaro. No, pa je ednok nazaj med dećke prišeo pa je pošepétno ništérnim: „Dećki, tisti gospod z brki ide večér kesno domo, vütro de šó ravno ob 11 vóri, tam pri Brnkašovoj hiži ga vi počakajte pa ga fejšť naklestite! Ravno ob 11-ih!“ Dećki so pa bole čedni bili kak té gospod, vej so pa skoz prste vidili, da je to bitje dogučáno bilo med „góspodov“ — tak so šteli izmed sέbe ednoga „mantrnika“ dobiti, naše dećke pa razkrićati, ka poštene „naprej“ lüdi bijejo . . .

Pravite, ka ne razmite vsega toga? No, dogodbo ste znankar razmili. Naj ostane v spomini, kak se je včási kaj godilo v našem kraji. Pa ešće nekaj — naj bo vsem opomin, da nesmiš zavüpati vsakšemi, če je tüdi iz tvoje fare domá pa ga v domaćoj cerkvi vidiš!

Takšemi deli pravimo mi: písje delo!

+ Dr. Ignac Seipel.

2. augusta je vmro v zdravilišćí Wienerwald na Nižjem Austrijskom bivši kancelar, prelat profesor dr. Seipel. Že skoro deset let je meo sladkorno bolezen i zaman iskao zdravja. Atentat 1. 1924. njemi je ešće poslabšao zdravje, krugla je ostala v plüćaj i so je ne mogli odstraniti, dokeć je ne njegovo telo osem let po atentati odpovedalo.

S profesorom Seiplom je odišeo politik i državnik, šteroga že dnes zgodovina računa med najvećše politične osebnosti

po svetovnoj bojni. Rojen je bio leta 1876. v Beči i leta 1899. posvećen za dühovnika, včási nato pa postano profesor. Po smrti Hausera, tedanjega voditelja kršćansko-socialistićne stranke, je prevzeo on sam krmilo stranke i postao leta 1922. ministarski predsednik. V toj velkoj državnoj slüžbi je začno velki načrt za zbolšanje Avstrije. Njegovoj odloćnoj voli i vsestranskomi znanji se je posrećilo, da ga je nadalüvao ešće v sledećih tñh vladaj. Njegov ugled je zmerom bole raseo i iz straha so socialdemokrati poostrili svojo opozicijo v vladi. Zadnji svoj kabinet je šteo sestaviti na najbolje šürkoj podlagi sküпно s socialdemokrati, liki toga je ne mogeo dosegnuti. Zdravje se njemi je pa zmerom bole slabšalo, dokeć je ne podlegeo.

Profesor Seipel je bio brezdvoma ne samo velki pržavnik, šteri je vživao velko spoštovanje po celoj Europi, bio je tüdi vućenjak i velki dühovnik. Bio je mož, šteri je znao gućati v toj nemirnoj dobi od mira i lübezni, mož, šteri je vzbüjao lüdstvi vero v lepšo dobo i je zato sam vsigdar ustvarjao i gradio.

(Op. ur. Novine so že naznanile dr. Seiplovo smrt, ali to dugše poročilo od njegovoga življenja komaj zdaj lejko prinesemo. Ne je prekesno, malo sledkar spoznati življenje poštenoga moža. — To smo zato pripomnili, da ne bi mislili tisti, ki Novine bežéćki čtejo, da smo „zaostali“!)

Žetva v Franciji.

Dostakrat mi je pogled zaplavao po šürki i dugi tablaj, štere se razprostirajo po valovitoj francuskoj zemli, nosijo zlate pšenićne vlati (žita tü nega). Vlatovje je vsakši den bole zrelo, priklanja se i šüm-lja kak bi šepetaje molilo zahvalo Vsamogóćnomi za dar lepe rasti.

Mino je čas mirnoga valovanja i dozorevanja i zlato vlatovje je pripravljeno za žetvo, ki se je začnola preminóći tñeden.

Misli so mi splavale nazaj v drago Slov. krajino. V dühi sam gledao po mali njivicaj sküpine lüdi, šteri so v znojí svojega obraza, hvaležni Bogi za obilen dar, spravljali njegov dar. V mislih sam bio v tistih letaj, v šterih sam z veseljom v družbi opravlao to delo. I zdaj — gledam tü isto delo, štero je pa ne tak puno veselja i zadovolstva, či ravno dosta bole obilno kak tisto siromaško pa vendar veselo tam doma.

Žetva je i gde so veseli kosci, bralje, vezaćje, povrslarje, o cela vrsta jih je! A tü mašin drdra okoli i okoli table, vlećejo ga trije ali štirje konji ali pa pred mašinom frće traktor i kroži neprestano zlato klasje. Nega drugoga kak šofer i mašinister pri mašini, ki nezadovolno sedita vsaki na svojem mestí. Zadnji se reži nad prvím,

Svet reši samo lübezen Jezušovih ran! V te namen širite Novine!

prvi pa nad zadnjim obreguje i kriči ali na desno ali na levo. Mašin pa nesmileno podira zlato klasje i brca zvezane snope vkraj od sebe i pride mi na misel, ali je tudi mašin nezadovoljen, da z takšimi čemerami pošikavle rodovitno snopje vkraj od sebe. Da, nišče je ne zadovoljen. Vsi so čemerni i zakaj? — Preveč majo vsega! Na kratko ščem popisati ešče edno drugo strašilo, štero tudi tu po bogati francoski polaj brezvestno opravlja svoje delo i to je mašin, ki kosi i mlati vse naednok. Naha-ja se na farmi Bois Hebert par Mormant, gde so tudi naši rojaki zaposleni.

Dragi rojaki, čudno se Vam mogoče to vidi, pa bole kak čudno je — žalostno! Le pomislite. Zdaj gda je že tudi v bogat- toj Franciji dva milijona brezposelni ljudi, zdaj so vpelali to novo iznajdbo na njive, štera trga že itak presirmaškomi delavci za- željeno i prepotrebno delo iz rok. V prve- ših letaj so meli vsi delavci v časi žetve dvojno plačo, tak da so si mogli te mesec kaj prisljučiti i prihraniti. I zdaj dvojna pla- ča mineva, rekordi (podugšano delo) so menje plačani.

I zdaj ešče ta nova amerikska iz- najdba, ka pa bo povzročila ešče ta? V prejšnji letaj (pa tudi zdaj, gde nega tak- šega mašina) so mlatili vse po zimi, gda nega drugoga dela, tak so meli delavci tu- di po zimi zadosta dela. Ka pa bo zdaj?

Amerikanski mašin je sestavljen iz dveh traktorov. Eden vleče mlatilni mašin, drugi pa dava pogon mašini, ki kosi i pa tudi ostalomi mehanizmi, ki požeto pšeni- eo včasi zmlati. I vse to spremlajo trije do štirje delavci i dva šoferi, včasi za njimi pa kočijaž z tamborov, to so visoka žmet- na kola na dva velkiva, v premeri dva metra visokima potačoma; te so go- tovo ešče iz Napoleonove dobe. Po naše so to nekakše karole, samo ka kratke. Te kočij z ednim pomočnikom včasi naklada na te tambore vreča napunjena z pšenico. Drugo vse odpadne. V začetki so spreva- jali te mašin ešče ništerni bogatini, šteri so se pripelali z avtomobili gledat to novo

amerikansko iznajdbo. Skrbno so vkup ra- čunali kelko je vredna slama i pleve, štere mašin raztrosi po njivi, slamo namreč po- seka skoro na sečko i tak posekano pože- né z vetrom na njivo, ravno tak pleve. Ra- čunajo tudi kelko se potori zrnja i pri vsem tom tesno stiskavajo svoje mošnje. Vse opravlja mašin mogoče ne z dosta menši- mi stroški, kak bi to opravlali radi i ver- no, žulave delavcove roke. Zaslužek delav- cov je tak raztrošen po njivi v obliki raz- torjenoga zrnja i na sečko zrezane slame i plev. Vse to bo tam na njivi zagnililo brez vekšega haska, a siromašen delavec osta- ne brez dela i brez krüha, njegovo delo je odpravljeno i krüh je iztrgao iz lamp nes- rečni mašin i ga potlačo i raznosu po ogromnoj njivi brezsrčnoga bogatina.

Vse to mi teži dūšo i pogled na to me straši, da si želim prelepoga znojnoga a pravičnoga dela tam v siromaškoj Slo- venskoj krajini. Pozdravljam Vas, dragi bratje i sestre i Vam želem sto i jezerokrat več blagoslova na Vaše z znojom oprav- leno delo. — **Sin Slovenske krajine v Franciji.**

(Zaistino nas veseli, da smo dobili tak lepo pismo od našega rojaka! Prosti poledelavec je — pa gledajte, kak piše, mnogi ne ve tak, ki je v šole hodo. Radi bi bili, če bi se nam večkrat oglašili naši delavci tudi iz drugih krajov, da zvedimo eti domá, kakše „blaženstvo“ je indri po sveti. Bog živi vse naše, ki si služijo krüh v tujini! — Uredništvo).

Politični pregled.

Jugoslavija. V narodnoj skupščini je 10. t. m. živo bilo. Prejšnji den je neki poslanec iz Dravske banovine gučao v skupščini od toga, da je bivši poslanec župnik Barle zato odložo poslanstvo, ar je to želela cerkvena oblast. Na drugi den je poslanec č. g. Pavlič, (ki je bio profesor v Soboti) povedao skupščini, da on prav dá cerkvenoj oblasti i je ne istoga mišle- nja z drugimi poslanci, ki so proti njeno- mi ravnanji. Dale je g. Pavlič pravo, da je

slovensko duhovništvo vsigdar bilo za dr- žavo; obžalujem — je pravo — tudi to, da hodijo neki ljudje tožarit v Beograd, ka škodi vsemi slovenskomi narodi (tak piše „Slovenec“ 11. avg.), da so ništerni „proti politiki vlade“ (tak piše „Jutro“ 11. avg.). Na g. Pavliča so začnoli kričati poslanci iz Slovenije, pravili so njemu, naj odloži poslanstvo itd. Eden bosanski po- slanec Gjokić je neseo proti g. Pavliču križ i kričao: „tū máš pápovo odlikovánje!“ *Proti tomi žalostnomi djánji toga poslanca* so se postavili posebno srbski poslanci! — Pred nedavnim so g. Pavliča poslanci tak jako hvalili, ljubljansko „Jutro“ ga je povzdigavalo — zdaj so pa ne zadovolni ž njim, gda njim je povedao to, ka misli!

Skupščina je sprejela zakon, da se gra- ničarom, to je vojakom na meji, zviša pla- ča i že po 15 letaj službe dá pokojnina. Dale so povišali ceno sladkora (cukra) za 1 Din. 50 par. Zdaj se je skupščina po žmetnom deli razišla i bo pismeno pozva- na nazaj, delat za vekšo srečo ljudstva.

Priključitev Nemčije k Austriji. Nek- še francoske novine pravijo sledeče: Vča- si, gda dobi Nemčija novo vlado bode za- sedla Austrijo. Vladne oblasti bodejo včasi premeščene iz Berlina v Beč. Berlin ostane industrijsko glavno mesto. To bo- de zvezna država. Na proteste zaveznikov se bode odgovarjalo, ka se v tom slúčaji ide samo za priključitev Nemčije k Austriji, štero pa mirovne pogodbe ne zabranjüjejo.

Zbližanje Bulgarije i Jugoslavije. Bečke novine „der Wiener Tage“ piše čla- nek iz Sofije, v šterom dopisnik piše, ka se bulgarska javnost v zadnjom časi jako zanima za zbližanje Bolgarije z Jugoslavi- jom. Gda so vmorili v Bulgariji predsedni- ka Stambolijskoga, šteri je bio jako naklo- njen Jugoslaviji, je prišla do moči ona stranka, šteri so šтели poostriti bratomorni boj obei slovanskih držav na jugu. Pri zad- njih volitvaj pa je prišla stranka pokojno- ga Stambolijskoga znova do moči i že dnes dobiva bulgarska zvünešnja i notranja po- litika novo linijo, ka pride palik do prija-

Joško Maučec:

Zgodovina Slovenske krajine.

IV.

Panonija pride pod oblast Madžarov.

Za Ciril — Metodovo zarjo, štera je napovedavala panonskim Slovencom sveteo den verskoga pa narodnega prebujenja, je na žalost prišla doba robstva, štera je trajala 1000 let. Ozemle panonskih Sloven- cov se je v teki 1000 let skrčilo od 10.000 km² na 1000 km². Vse to slovensko ozemle od Rabe gori do Blatnoga jezera i ešče naprej se je pogreznilo v madžarskom morji. Madžari so ravnali s slovenskim ljudstvom tak, da je počasi izginilo. Le med Murov in Rabov so se ešče do dnes oču- vali ostanki tej panonskih Slovincov, to je naša Slovenska krajina. Gde je nekoč stao slavni Blatograd, gde sta nekda vladala vojvoda Pribina pa Kocel, gde se je nekda vršila slovanska služba boža, tam gospo- düje zdaj madžarski jezik.

Madžari ali Vogri se prištevajo uralsko- finskim plemenom, kak tudi njihovi pred- niki Obri i Huni, štere smo že prle spo- znali. Najprle so Madžari živeli ob vzhod- noj strani srednjega Urala i Kaspiškoga morja. Kak drugi azijski divji narodi, so tudi Madžari zapustili svojo pradomovino i šli proti jugozapadi. Naselili so se v južnoj Rusiji med vodami Dnjeprom i Do-

nom, gde so njim bili Kazari sosedi. Ka- zari so narod, kak smo že čüli, gde sta svetiva brata Ciril pa Metod najprle glasila Kristušovo vero. V toj dobi so ešče ne bili Madžari samo eden narod, liki so bili razdeljeni na sedem rodov. Za prvoga svo- jega vladara si zvolijo Arpada. Gda je leta 861. slovanski apoštol Konštantin (Ciril) potovao k Kazarom, je lekaj prišeo tudi z njimi v dotiko. Legenda pravi, ka so ga Madžari napadnoli tüleč kak vucjè. Nekši arabski potopisec piše o Madžarih sledeče: „Madžari majo mesto hiš šatore, v šterih stanüjejo. Potüjejo iz kraja v kraj, iščoč si dobrih pašnikov. Njihova domovina je jako obsežna, sega do Črnoga morja. Gda na- stopi zima, idejo k vodam, da lovijo ribe. Njihova dežela je gozdnata pa močvirnata. Po veri so pogani, častijo i molijo prirod- ne stvari. Madžari gospodüjejo sosednim Slovanom, nalagajo njim dačo in delajo z njimi kak z robi. Slované napadajo, lovijo i potem tirajo v mesto Karch, pristanišče ob Čarnom morji, gde je zamenjüjejo grš- kim trgovcom za žamet, pisane tepihe i drugo blago.“ Iz toga poročila jasno vidi- mo kak „lepo“ so ravnali Madžari s Slovani.

Nova doba v življenji madžarskoga naroda se je začnola, gda jih je vzhodno- frankovski vladar Arnulf pozvao v Panonijo, da bi njemi pomagali v njegovih bojaj z

Moravani. Že leta 892., gda se je Arnulf vojskovao z moravskim vojvodom Sveto- polkom, o šterom smo že tudi prle pisali, so se Madžari pridružili i so z ognjom pa mečom pustošili po Moravskom. Včasi nato so Madžari zapustili svojo domovino ob Črnem morji i se naselili ob vodi Tisi i njenih pritokaj.

Prihod toga divjega ljudstva v Pano- nijo je bio za panonske Slovence strašen vdarec. Madžari so slovansko prebivalstvo većinoma pomorili, deloma pregnali iz de- žele, deloma pa za robe napravili. Madžar- ska grozovitost nad Slovani je najbole raz- vidna iz sledeče listine, štera se je ohranila: „Madžari so prihrumeli prek vode Donave i popunoma vničili Panonijo. Pomorili so može i stare ženske, mlade device pa od- pelajo s sebov, ka bi služile njihovej po- hodnosti. Napravili so ešče mnogo drugih grozovitosti.“

Med slovenskim ljudstvom so Madžari iz- trebili tudi krščanstvo i cerkveno uredbo. Leta 900. so poročali bavarski püšpeki papi Janezi IX.: „Madžari so nas napadli, odpelali ništerne v robstvo, druge vmorili, tretje z lakoto i žejo po ječaj usmrtili i jih tak vničili. Plemenite može i žene so od- pelali v robstvo, požgali so bože cerkve i razrüşili vsa poslopja tak, da v celoj Pa- noniji, našoj največjoj pokrajini nega ni- edne cerkve.“ (Dale.)

telstva med obema državama. To bi pomenilo poraz fašistične politike v Bolgariji. Zagvüšno pa je, ka bode Italija z novov silov probala preprečiti sporazum obeh največših balkanskih držav, zato ka bode ovači italijanski ugled na Balkani jako zmenšani.

Dijaška komunistična revolucija v Čile. Ta država leži v Južnoj Ameriki. V mestu Santiago je pred par dnevi 400 študentov zasedlo univerzo, gde so nato ustanovili „meščansko republiko“. Policija je obkolila univerzo, jo več vör obstreljavala, nato pa jo je zavzela v naskoki. Zgrabili so 350 študentov, 1 policaj je bio mrtev, ranjenih pa je bilo nad 20.

Prijateli + Jančiji v spomin.

Kak blisk se je v tork razneseo glas, da se je g. Tivadar Janči, vučiteo v Pincaj, ki je bio na počitnicaj pri materi v Beltinci na Velko mešo v Muri pri Dokležovji vtopo. Jezero i jezero düš se je na te glas napunilo z globokov žalostjov. Pokojni je bio najprej daleč poznani, kak plemeniti katoličan i eden najbogših vučitelov v celoj okrogli.

Že kak dijak je bio organizirani v katoliškem dijaškom društvu, šteromi je bio veren ves čas svojega dijaškoga življenja. Vsikdar je bio vesel i prijateljski, zato smo ga meli vsi radi, ga globoko spoštüvali i stavili na njega dosta vüpanja. I naš Janči se je tüdi v življenji ne spremeno, naše vüpanje nas je nej vkanilo.

Ostao je veren ves čas svojega vučiteliskoga življenja svojimi katoliškomi osvedočenji. Čiravno je mogeo za toga volo vno gokaj prenesti, je vsikdar odločno izpovedavao svojo vernost sv. Matericerkvi. I to osvedočenje je pri njem nej bilo zakopani talent, nego je bilo življenje. 8 kilometrov je bio od cerkvi, i nej je bilo tistoga dežja, ne tiste zime, ka ne bi v nedelo bio pri sv. meši i predgi. To njegovo življenje po veri njemi je pomagalo tüdi k lepim uspehom na vučiteliskom poli.

Pokojni je bio vučiteo po pozvanji. Rad je pravo: „Či sam dühovnik nej posťao, sam pa vučiteo, düše pa bom le vzgajao.“ Te svoj življenjski program je do piknjice i z velkov lübeznoštvov vršo. Kdekolli je včio, so ga deca vzlübila kak svojega očo, čiravno je bio oster i natančen. Deca so kaj hitro opazila, da to ostročo vodi lübezen do nji. Posebnost njegove šole je bila, da je nej bila fabrika, nego domačija, v šteroj je bio on družinski oča i deca njegovi mali. Izostati pri njem, Bog ne daj! Či so starši šolara doma stavili, da bi dete pazo, je navadno šolar prineso dete v šolo, samo da je včenja ne zamüdo. Očivesno je, da je meo izredno lepe uspehe.

Zadnje mesto je bilo v Pincaj, štera občina je prle spadala k šoli v Kerkaszentmiklos. Ar so Pince spadnole v Jugoslavijo, Kerkaszentmiklos pa je pripadno Vgrskomi, so v Pincaj dosta let ne meli šole. I naš Janči je to menkanje včenja v kratkom časi zakrpao. Poleg včenja šolske dece, je meo tüdi izven šolskih vür predavanje i tečaj za odrasčene. Vse te okolščine so na lüstvo tak dobro vplivale, da v Pincaj lüdjé šolo skoro tak poštüjejo kak cerkev.

Vse to smo s njegovov smrtjov zgübili. Zato nam žalost puni srce. Vüpanje, da bo naše lüdstvo ešče talnik sadov nje-

govoga dela, je sirto. Eden trak nam samo sija v düšo pri toj žalosti: da si kratko živo, pa dosta napravo, naj Ti pravični Bog vse to poplača. Tvojoj žalostnoj materi i domačim pa naše globoko sožalje. Počivaj v miri!

M. Sobota

— Zborovali so v Martinišči zdaj v tork dijaki, šteri morajo iz Sobote, zato ka nega višji razredov gimnazije. O razmerah v Ljubljani je povedao akad. Neržima i jim objasno vse težkoče i tüdi vse, kama se naj obrnéjo za kakše olajšave. Drugi jim je pa povedao o položaji v Maribori, da se petošolci ležej odločijo za nadalnje včenje.

— Ogenj je zajeo Novakovo oslico slame v ponedlek okoli desete vöre. Da se je ogenj ne razširo na sosedovo oslico, se je zahvaliti domačim gasilcom, ki so taki preprečili velko nesrečo, ar bi v toj velkoj sühoči lahko vso gospodarsko poslopje zgorelo. Prišli so tüdi taki pomagat gasilci iz Rakičana, Markišavec i Nemčavec. Kak je ogenj nastano ešče nej znano.

Slovenska krajina.

— Tišina. Tišina je mela preminoče dni velikoga gosta. Obiskali so nas mil. g. Dr. Franc Rogač, pap. prelat i kanonik, naš rojak iz Sombotela. — V istom časi so se povrnoli tüdi naš g. plebanoš iz svojega potüvanja.

— Turnišče. Razrešen je županske dužnosti Litrop Štefan, dozdašnji župan i banski svetnik. Na njegovo mesto je imenüvani Dravec Jožef, bivši gerent. — Drži se dvoje mnenje: edno, da se bo g. Litrop odpovedao časti banskoga svetnika iz razloga, da če nema zavüpanja oblasti, ka bi znao voditi občino, ga tüdi kak banski svetnik ne zaslüži, štera dužnost je dosta vekša kak vodstvo občine. Drugo pa trdi, da je razrešitev župana prva stopnja do razrešitvi dužnosti banskoga svetnika. Prišestnost bo pokazala, jeli ma štero mnenje podlgo ali pa ne.

Navuk za tretjired je danes, 21. avgusta v Črensovcih po večernici. Večernice so ob 2.

— Beltinci. Novi zdravnik g. dr. S. Skerjanc se je naselo v hiši za poštnim uradom i zdravi tüdi zobe. Želimo njemi, da bi še dobro počütio med nami i ga iskreno pozdravljamo!

Dva 7 let stariva konja, zdraviva i močniva pa krotkiva ima k odaji Agrarna zadruha v Črensovcih. Küpci naj se zglašijo pri njoj.

— Potüvanje po Goričkom. Izdajateo i glavni voditeo pri vrejuvanji Novin gosp. Klekl Jožef, vp. plebanoš so preminoči tjedem preživeli z g. Bakan Štefanom, črensovskim kaplanom na Goričkom. Obiskali so svojo nekdašnja faro sv. Sebestjan, Grad, Dolence, Markovce i Nedelo. Naši lepi gornji kraji s svojim dobrim zrakom i zdravov vodov so blagodejno vplivali na okrepitev njihovih oslablenih živcov. Gospodje dühovniki imenüvanih far so oba gospoda prav prisrčno i gostolüбно sprejeli, za štero dobroto se njim tem potom prav toplo oba zahvalüjeta.

— Bitje za bitjom. Oblasti na znanje. Preminoči tjedem sta v Žižkih v noči od četrtka na petek s količom teško ranila Čurič Jožef Reckov i Vučko Ivan, dva maloletniva dečka iz Žižkov pokojnoga Copot Jožefa sina iz Srednje Bistrice.

Važno! Za vsakoga, ki se za svoje zdravje briga, da si še letošnja sezono izkoristi i obiše Thermalno kopališče i zdravilišče v VUČKOVCIH kraj Sv. Martin. Proti reumi i nemarnosti je na najbolšem glasi v zadnjem časi to kopališče i zdravilišče, štero je na novo preograjeno i má vsigdar toplo vodo.

Poleg kopališča je NARODNA GOSTILNA i PRENOČIŠČE, gde se dobijo vsaki čas topla i mrzla jedila i najbolša vina pa druga alkoholna i brezalkoholna pitvina. Gosti majo kopanje v stani ali v kopališči brezplačno.

Vsako nedelo i svetek igra Črensovska godba. Za obilno obiskanje se vsemi cenjenomi občinstvi priporoča

GAŠPAR JOSIP gostilničar
v Toplicah.

Bistrički dečki so prišli po noči v Žižke, Žižkanje so je naklestili. Dva više imenüvaniva so žandarje zvezali i s količom odegali v D. Lendavo, drugi se pa ešče skrivajo, ki so pri bitji poleg bili, med temi je Jerebic Franc, že oženjeni mož. Malo pred tem je bio bit od črensovčarov i žižkanjov neki Bistričanec, Bistričanci so pa naklestili Hozjan Ignaca, farovskega hlapca. I tak ide naprej brez konca i kraja Starišje ne dajo straha svojoj deci, oblast pa tüdi ne nastopi ostro. Zato pa delajo ka ščejo. Vsaki šmrklavec ma električni posvet, s tem posvetijo v obraz mimoidoče i če njim je te neprijeten, ga ošpotajo ali nabijejo. To se dela noč za nočjov. Včasi ešče po ponoči breči ta podivjana mladina po občinaj. Cerkvena oblast svoje včini: opomina i kara v cerkvi. Civilna oblast naj tüdi svoje včini: *Nočno zbtranje mladine naj strogo prepove, naj žandarje aretirajo vse tiste, ki se brez posla klatijo po noči, starišje tej vagabundov pa naj pokašti-ga oblast.* Ki ne ve straha dati svojimi šmrklavci, naj da tomi stariši oblast strah.

— Strah ma velke oči. To zato pravimo, ar tisti, ki se boji, vidi tisto, ka nega. Te dneve so raznesli gotovi lüdje od jedine državne stranke, ka so prej v Črensovcih pri g. Klekl ni nekši gospodje ustanovili novo stranko, podpise pobirali pa celo na Štajar odnesli polo za podpise. — Zaistino velke oči ma strah. Gospod Klekl se obprvim ne brigajo za nikšo stranko, ar v niednoj ne vidijo rešitve zdajšnjih nevol, nego samo i jedino v lübezni do bližnjega, ob drugim pa niti doma neso bili dugši čas. Ali pač strah je takši, ka kolena neštérnim v trepetanje spremeni, če si samo mislijo na njih. Vrastvo proti tomi strahi je pa samo edno: *püstitte primiri poštene lüdi, pa vas nede strah.*

— Odgovor na pritožbo. Iz neke občine smo dobili pritožbo, ka prej nekša strankina organizacija je zvolila tiste lüdi, ki bi pri ambulantnoj komisiji zastopali občino. Na to pritožbo odgovorimo, da je to djanje protizakonito i oblast teh lüdi ne more vzeti na znanje. Oblast de se ravnala po predpisih zakona. Nišče naj ne skače i dela kaj takšega, ka zakon brani. Niedna organizacija ga ne more braniti i zagovarjati, če zakon prelomi, odgovoren je on za to djanje. Ravnotak so odgovorni pred zakonom božim i civilnim, ki lažejo na poštene lüdi, ka bi prišli na njihova mesta.

Judašov jezik i judašov grož sta dozda samo sramoto prinašala.

— **Prevrgli so se** na ravnoj vulici v Dolnji Lendavi nekš človek iz Törnišča. Pelali so se z gorici. Človek sam so prec bilit pobiti, da jim je zdravnik morao šivati rane, ženska, ki so se žnjimi pelali, pa so si strli roko v zgibeli. Morali so ji taki pelati v bolnico. Pravijo, da se je tomi možaki že kaj takšega pred leti pripetilo. Tak je bormič, ka na kolaj lejko vozimo vino, če je v lagvi, ne pa, či je v glavi.

— **Roko si je potro** Štihečev dečarec z Dugoveški gorici. Mati pa oča sta odišla z domi za zaslužkom, nebožeki pa so ostali doma. Dečak je odišeo na lestvico, odket je spadno dol i si potro roko.

— **Strašna sušava** je pohodila celo okrogolino, najhujše pa je gvišno okolico Lendave. Indri so večkrat dobili kakšo roso, pri nas pa smo od zime samo ednok meli porèden dež. Na poli se je kukarica že posušila na korni, hajdine nede nikaj, prosa tūdi nej, repa ne pride iz zemle, krumpiči pa so kak volilne kruglice. Celo gorice, šterim sušava nemre naskori do živoga, so začele vejnoti, grozdje pa gobaveti. Vinski pridelek de letos slabejši.

— **Velki ogenj** je bio v nedelo zadvečara v Novakovci, v sosednom Medžimurji. Pogorelo je 21 gospodarskih poslopj i ravno telko hiž.

— **Bogojina.** V našoj cerkvi sta 15. avgusta sklenola hišni zakon šolski upravitelj g. Oton Brelih i učiteljica gđc. Marija Bezjak. Mladožencoma, ki se že več let trūdita na našoj šoli, želemo mnogo sreče pa blagoslova! — Svoj domači kraj je obiskao vlč. g. P. Halás Jeromoš, doma iz Strehovec v bogojanskoj fari, frančiškanski gvardijan na Vogrskom. Našega stalnoga naročnika toplo pozdraviamo!

— **Naše knjige,** pisane v našem narečji, so razstavili naši visokošolci v sobočkoj gimnaziji 13-ga i 14-ga avgusta. Prvi den je razstavo obiskalo do 60 dijakov, drugi den pa okoli 50 ljudi, iz Sobote prav malo. To je bila prva prilika, da smo mogli videti skoro vse naše knjige, štere so bilé napisane v 200 letaj. Poleg starinskih evangelijskih i molitvenih knjig je bilo prec šolskih, dale kalendarje, prvi letnik Novin i boljševiske Novine. Poleg toga smo videli tūdi z rokov pisane stare törjanske pravice i cehovske knjige. Dale je bilo tūdi prec takših spisov, ki pišejo od naše Krajine književno slovenski ali vogrski. — Zda zbirajo naši dijaki po vesnicaj vsakovrstne redke knjige, da shranijo v posebnoj knjižnici. Po hižaj se takše knjige vničijo — pa za kakših 50 let nišče nede več znao, če je gda što v našoj krajini knjige pisao. Zato ne bi pokazali spametnosti i spoštuvanja do svojih očakov, če ne bi očuvali naše stāre knjige. Za znanost bo takša knjižnica posebnoga pomena. Dijaštvo črensovske fare je darūvalo že 50 Din v tē namen i je s tem pokazalo, da razmi pomen toga dela. Prosimo vse dijaštvo, duhovnike i učitele, naj zbirajo

knjige v našem narečji za knjižnico. Navodila, kama se naj knjige izročijo, dobite naskori v Novinaj.

— **Nagla smrt.** V Gederovcih je dne 11. avgusta preminola v visikoj starosti 83 let Hari Marija. Popodnevi je ešče starica spekla krūh i zvečer je legla ešče zdrava i za en čas jo je mož najšeo mrtvo! Naj vu miri počiva!

— **Ruska vlada** je v zadnji dobi poslala nekaj mrtvaških listov za tam umrle vojne ujetnike, ki jih sresko načelstvo odstopa pristojnim občinam alisvojcem. Med drugimi je prišla tūdi smrtovnica za nekega Kigan (Cigan) Aleksandra, narednika 83. pešpolka, rodom iz M. Sobote, kat. vere, ki je umrl v Moskvi 28. II. 1918, ki pa je v Soboti nepoznan, in za Marton Janoš, infanterista 13 honvedskega polka, rim. kat. vere iz Pordašinc (Kišfalu), ki je umrl 21. V. 1917 v Slobodskoj u Vjatski guberniji. Kdor bi o kateremu od teh ali sorodnikih kaj vedel, naj naznani pri sreskem načelstvu ali pri občini.

Dijaško polje.

Kot je že bilo objavljeno v Novinah, se bo 22. t. m. vršil peš izlet „Zavednost“. Ob 2. popoldne odrinemo iz Beltinec (zbi-rališče pri Rousovi kapeli) proti D. Lendavi. Komur je bližje v Lendavo, naj nas počaka zvečer tam, ostali pa naj se nam med potjo od Beltinec do Lendave pridružujejo.

Prinesite s seboj godala, pihala in tolkala, lūk in česnek pa polne nahrbtnike dobre volje. V slučaju slabega vremena izlet odpade.

Tajnik.

NEDELA po risalaj štirinajsta.

Vu onom vremeni pravo je Jezuš vučenikom svojim: Nišče ne more dvema Gospodoma služiti, ár ali ednoga bode odürjavao i toga drugoga lūbo; ali de ednoga trpo i toga drugoga zavrže. Nemorete Bogi služiti i mamoni. Zato velim vam; ne skrbte se za dušo vašo, ka bodete jeli; niti za telo vaše, ka te oblačili. Ne li je duša več od jestvine i telo od oprave? Zglednite se na ftice nebeske; ár ne sejajo, niti ne ženjajo, niti ne spravlajo vu škegnje; i Oča vaš nebeski njé hrāni. Ne li ste vi več od njih vredni? Što pa med vami mislécil more pridati k visikosti svojoj eden lakét? I za opravo ka se skrbite? Glédajte polske lelije, kak rastéjo; ne delajo niti ne predéjo. Velim pa vam, ka je niti Šalomon vu diki svojoj ne bio tak odenjen, kak edna med etimi. Či pa polsko trávo, štera dnes jeste i vūtro se v péč vrže, Bog tak oprāvla: o keliki bole vás mále vere? Ne bojte zāto skrbilvi govoreči: ka bomo jeli, ali ka bomo pili, ali s kem bomo se odevali, ár eta vsa poganje iščejo. Ár znā Oča vaš, ka eta vsa potrebujete. Išćite zāto prvo Krālestvo Bože i pravico njegovo; i eta vsa se vam pridājo. (Mat. VI.)

Pokora (Paolo Segneri).

Da ste vi za vaše zveličanie nekelko v strahi? Ne, ne, vi ste ne; to vam tak javno povem, da se nemam niti bojati, da me ne bi razmili. A li se lahko bojim, da te me z nejevoljov poslušali. Ka pa morem včiniti? Če me ne bi šćeli poslušati, bi se naj spremeno v to podobo, v to soho, v to kamenje, da bi s tem meni v dnevi sodbe pred Bogom v svedostvo dano

bilo, da sem vam odkritosrčno gučao, kak mi je dužnost nalagala. Liki nesmim toga svedostva. Oni, ki me šće razmeti, je zdaj tū, je istinsko navzoči; on me čūje. Ti znaš teda, moj Bog, kak srčno želim zveličanje toga lūstva, toga izvoljenoga lūstva. Srečnoga bi se mogeo meti, če bi mogeo dati za to svojo krv i svoje telo, kak si ga Ti dao za mene.

AGRARNE ZADEVE

Pravilnik za izvršavanje agrarnoga zakona. Člen 53. Prle kak minister izda to rešitev, se mora lastnik pismeno zavezati, da bo te površine v petnajstih letih spremeno v (koristno) rodno mesto ali ribnjeke. Veleposestnik mora vsako leto javiti na ministerstvo, koliko močvirja je že spremeno. Če veleposestnik ne spunjava sprejete obveznosti, se njemi vzemejo vkraj močvirnata tla i razdelijo med agrarne interesente.

Ste že stopili v Agrarno zadrugo? Če ešče ne, te pomislite, ka vas lejko dojde kakša nesreča i što de Vam v denešnjoj stiski pomagao? Edino skūpnost vseh to lejko včini. Tūdi Vi ste dužni pomagati nesrečnim, zato se priglasite v „Agrarno zadrugo“ v Črensovcih, kama plačate v 10 letaj 200 Din. Ta šuma de Vam falej prinašala vsakovrstno blago, ka je pa največ: v nesreči dobite gotovo podporo. Lūbezen do bližnjega Vas sili, ka zagotovite pomoč svojemi bližnjemi stem, da pristopite! V skūpnosti je moč! Ne odlašajte!

Vesele novine.

Nábrao † Števan Kūhar.

Naš naglejuvāč, ka smo ga na Tiš..o poslali, nam je poslao celó zanimivi glas. Piše nam eta: Tiš..čarje so zvedili, ka so beltinčarje dobili vojāke, zato zdaj oni tūdi prosijo, ka prej ne bi radi zaostali za beltinčari. Kak je čūti praviti, dobijo tri cele pataljone takšij vojākov, ka do po Mūri tikvi jahali. — Vso srečo van želemo k toj novotariji, vrli tiš..čarje!

Bratonska kralica je poslala bedeničkomi brigadéroši častno mitáljo — z repe.

Veščički živinovráč je na počitnicaj.

Popravki. Dobili smo tūdi z nešternij vesnic, pisma, v šteri pismaj se to žele od nas, ka bi popravili nešterne novice, štere so v prvejšij številka objāvlene, pa od šterij novic stanovnicje tejsste vési pravijo, ka so ne istinske. To mi z drāge vole radi popravimo, zāto ka nikak nešćemo, ka bi se po naši novinaj stanovnikom štere vesnice poštenje krátilo. (Dale drgóč!)

Dokležovje. Stefan kralovsko prošćenje se ne bo vršilo 20. avgusta nego 21. avgusta v nedelo. Navadno letno senje se pa bo držalo avgusta 22. — Župniški urad Beltinci. 1

Vajenca iz dobre hiše taki sprejemem za krojaško obrt. VELEBÉRI JANEZ krojač Bogojina

Vsakemu uradu nužno potrebno!

Denarna (amanetna) knjiga za državne urade in druge urade se dobi v knjigarni HAHN IZIDOR-a v Murskoj Soboti.